

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 77198/01)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

29 Σεπτεμβρίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Αθανασίου κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κύριο P. LORENZEN,

Κύριο Κ. ΗΑΖΙΥΕΒ,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 8 Σεπτεμβρίου 2005,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 77198/01) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κύριος Χριστόφορος Αθανασίου («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 1η Αυγούστου 2001 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Π. Μηλιαράκη, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση»)

εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κύριο Δ. Καλόγηρο, πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, και ειδικότερα για την διάρκεια της αστικής διαδικασίας και την απουσία από το εθνικό δίκαιο μιας πραγματικής προσφυγής που θα του επέτρεπε να παραπονεθεί κατά της διάρκειας αυτής.

4. Η προσφυγή ανατέθηκε στο πρώτο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του κανονισμού). Μέσα σε αυτό, το συμβούλιο που ανέλαβε να εξετάσει την υπόθεση (άρθρο 27 § 1 της Σύμβασης) συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 26 § 1 του κανονισμού.

5. Στις 12 Δεκεμβρίου 2002, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει απαράδεκτη και αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης.

6. Με απόφαση της 6ης Μαΐου 2004, το Δικαστήριο κήρυξε το υπόλοιπο της προσφυγής παραδεκτό.

7. Την 1^η Νοεμβρίου 2004, το Δικαστήριο τροποποίησε την σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του κανονισμού). Η παρούσα προσφυγή ανατέθηκε στο πρώτο τμήμα, όπως αυτό ανασχηματίσθηκε (άρθρο 52 § 1).

8. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης (άρθρο 59 § 1 του κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

9. Ο προσφεύγων, ιδιοκτήτης εστιατορίου, κατοικεί στον Άγιο Νικόλαο Κρήτης.

10. Στις 25 Μαΐου 1990, ο προσφεύγων συνήψε ένα ασφαλιστήριο για την κάλυψη των κινδύνων του θανάτου από ατύχημα και της ανικανότητας λόγω αναπηρίας.

11. Στις 22 Μαΐου 1993, ο προσφεύγων έπεσε θύμα σοβαρού τροχαίου ατυχήματος. Μετά από χειρουργική επέμβαση, αναγκάστηκε να περάσει μία περίοδο ανάρρωσης ενάμισυ χρόνου. Για τον λόγο αυτό, αναγκάστηκε επίσης να πουλήσει το εστιατόριό του γιατί δεν ήταν πλέον σε θέση να το λειτουργήσει.

12. Η ασφαλιστική εταιρία αρνήθηκε να του καταβάλει το ποσό που, κατά την άποψη του προσφεύγοντος, έπρεπε να του καταβληθεί, δυνάμει της σύμβασης που είχε συναφθεί το 1990.

13. Στις 18 Νοεμβρίου 1994, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή κατά της ασφαλιστικής εταιρίας.

14. Στις 3 Μαΐου 1995, με προδικαστική απόφασή του, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών διέταξε την εξέταση μαρτύρων (απόφαση αριθ. 4877/1995). Αυτή περατώθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2000.

15. Στις 29 Ιανουαρίου 2001, ο προσφεύγων κάλεσε το δικαστήριο να επαναλάβει την διαδικασία. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 21 Μαρτίου 2002.

16. Στις 31 Ιουλίου 2002, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών δέχθηκε εν μέρει την αγωγή του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 5471/2002).

Οι διάδικοι δεν ενημέρωσαν το Δικαστήριο σχετικά με την συνέχεια της διαδικασίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

18. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η υπόθεση παρουσίαζε σχετική πολυπλοκότητα, σχετιζόμενη με το ζήτημα της εγκυρότητας του ασφαλιστηρίου συμβολαίου που ο προσφεύγων είχε συνάψει με την ασφαλιστική εταιρία. Επιπλέον, η Κυβέρνηση επικαλείται τον μεγάλο

αριθμό εκκρεμών αγωγών ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

19. Ο προσφεύγων απαντά ότι μία διάρκεια επτά ετών και οκτώ μηνών για έναν βαθμό δικαιοδοσίας είναι αφ'εαυτής υπερβολική. Η υπόθεση δεν παρουσίαζε καμία πολυπλοκότητα. Σημειώνει ειδικότερα ότι η διαδικασία εξέτασης των μαρτύρων διήρκεσε, από μόνη της, περισσότερο από πέντε χρόνια.

A. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

20. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 18 Νοεμβρίου 1994, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Η διαδικασία αυτή περατώθηκε στις 31 Ιουλίου 2002, με την απόφαση αριθ. 5471/2002 του πιο πάνω δικαστηρίου. Επειδή οι διάδικοι δεν ενημέρωσαν το Δικαστήριο σχετικά με ενδεχόμενη έφεση κατά της εν λόγω απόφασης, το Δικαστήριο οφείλει επομένως να την θεωρήσει ως την τελεσίδικη εθνική απόφαση για τις ανάγκες της παρούσας διαφοράς. Έπεται ότι η επίδικη διαδικασία διήρκεσε επτά χρόνια και περισσότερο από οκτώ μήνες για έναν βαθμό δικαιοδοσίας.

B. Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της

πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

22. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

23. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης διότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κανείς να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

25. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η διάταξη αυτή δεν έχει παραβιαστεί. Ο προσφεύγων θα μπορούσε να ασκήσει κατά των δικαστών που επιλήφθηκαν της υπόθεσής του την αγωγή που προβλέπεται από το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Το άρθρο αυτό θεσπίζει την έννοια της της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, η οποία καθιερώνει την εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου που προκύπτει από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο προσφεύγων θα μπορούσε επίσης να καταθέσει μία αγωγή κακοδικίας κατά των δικαστών αυτών.

26. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η Κυβέρνηση δεν προσκομίζει καμία περίπτωση νομολογίας από την οποία να προκύπτει η αποτελεσματική εφαρμογή των προτεινομένων ενδίκων βοηθημάτων.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε

λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

28. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους κατά της διάρκειας μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να παρακάμψει την νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση δεν βεβαιώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη έχει αποκτήσει εν τω μεταξύ μία τέτοια προσφυγή.

29. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στην προσφεύγοντα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

30. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού

Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Ο προσφεύγων αξιώνει 60.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

32. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι μία διαπίστωση παραβίασης θα αποτελούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση. Εναλλακτικά, εκτιμά ότι το συνολικό ποσό που θα επιδικαστεί στον προσφεύγοντα δεν θα μπορούσε να υπερβεί τα 1.000 ευρώ.

33. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, του επιδικάζει 8.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

34. Ο προσφεύγων δεν παρουσιάζει κανένα αίτημα για την αιτία αυτή. Το Δικαστήριο εκτιμά συνεπώς ότι δεν συντρέχει περίπτωση να του επιδικαστεί ποσό για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

35. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,
ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

3. Αποφαίνεται ότι

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 8.000 (οκτώ χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 29 Σεπτεμβρίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

(υπογραφή)

Søren NIELSEN

Λουκής

ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Γραμματέας

Πρόεδρος